

„Siła tradycji – smak nowości”¹

XXVI Legnickie Conversatorium Organowe

„Preludia Maryjne na organy” Juliusza Łuciuka w ewangelickim kościele Marii Panny i „Ein’ feste Burg ist unser Gott”, czyli hymn na Święto Reformacji Mariana Sawy w katolickiej katedrze pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła. Mistyczny śpiew gregoriański w połączeniu ze współczesnymi improwizacjami organowymi.

Ów wielowymiarowy, trudny do osiągnięcia gdzie indziej muzyczny ekumenizm po raz dwudziesty szósty dokonał się w Legnicy – mieście, gdzie dwa pozornie odległe światy złączyły się w harmonijną całość. Jego niepowtarzalny klimat z urokliwą zabudową, bogatą historią oraz fenomenem, jakim niewątpliwie jest obecność dwóch imponujących instrumentów w dwóch różnych wyznaniowo kościołach usytuowanych na krańcach jednej ulicy, sprawiają, że każdy, kto zasmakował uroku wrześniowych dni poświęconych współczesnej muzyce organowej, wraca tu z wielką radością.

Legnickie Conversatorium Organowe – organizowane przez Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina i Legnickie Centrum Kultury – którego tegoroczna edycja odbyła się w dniach 12–14 września, stanowi swoisty ewenement na mapie krajowych imprez kulturalnych. „Jest to ogromnie cenna inicjatywa. Muzyka współczesna dzięki temu festiwalowi żyje – podkreśla Michał Markuszewski, uytułowany, młody organista, którego recital zabrzmiał drugiego dnia legnickich spotkań. I dodaje: – Atmosfera Conversatorium od lat jest szczególna, bo oprócz pracy, prób, samych koncertów mamy sferę spotkań i rozmów w organizatorskim gronie i różnych historii, które na przestrzeni lat tu się dzieją.”

Od 1986 r. Conversatorium zaprasza do świata współczesnej muzyki organowej, zarówno solowej, jak i z towarzyszeniem instrumentalnym bądź chóralnym, dla słuchaczy stając się okazją do poznania szerokiego spektrum muzyki współczesnej, dla kompozytorów zaś i wykonawców – szczególnie tych młodych – dodatkowo możliwością za-

prezentowania swoich umiejętności nie tylko melomanom, ale i wybitnym znawcom organowej problematyki.

Siłą Conversatorium jest towarzysząca mu wyjątkowa publiczność, która – jak zauważa prezydent miasta Tadeusz Krzakowski – przez 25 lat wychowywała się na tej muzyce – i to dzisiaj procentuje. Prof. Moryto, prowadząc Conversatorium przez 25 lat, wyrobił publiczność, która potrafi słuchać tej muzyki i potrafi docenić to, co jest wykonywane podczas kolejnych edycji. „Co roku mamy coraz większą liczbę słuchaczy; i to jest to, że ludzie potrafią słuchać, chłonać to, co tu się dzieje – a muzyka współczesna jest muzyką elitarną – podkreśla dyrektor legnickiego Centrum Kultury Grzegorz Szczepaniak i dodaje: – Takie festiwale mają sens, kiedy jest publiczność – a ona tu jest.”

Smak nowości

Po dwudziestu pięciu latach istnienia festiwalu z legnickim Conversatorium Organowym pożegnał się jego pomysłodawca i dotychczasowy dyrektor artystyczny, wieloletni rektor UMFC prof. Stanisław Moryto. Na następcę wskazał swojego ucznia, dr. Michała Sławeckiego – kompozytora, organistę, dyrygenta i gregorianistę. „Profesor zostawił mnie z piękną maksymą: »siła tradycji, smak młodości«. I tego zamierzam się trzymać. A to, że właśnie mi profesor przekazał kierowanie Conversatorium, uważam za ogromne wyróżnienie” – podkreśla nowy dyrektor artystyczny. Podjęcie przez Sławeckiego pozostawionej przez mistrza myśli potwierdza Grzegorz Szczepaniak: „Dokonało się płynne przejście z dyrektoriatu prof. Moryto do objęcia go przez Michała Sławeckiego, ale jednocześnie jest niemal rewolucyjna zmiana”.

Następca prof. Moryto, choć młody wiekiem, zdążył poznać smak conservatoryjnych spotkań i – jak sam przyznaje – zakochać się w Legnicy. Pierwszy raz bowiem z festiwalem zetknął się w 1999 r., wówczas jeszcze jako uczeń Salezjańskiego Liceum Muzycznego w Lutomiersku; w latach kolejnych powracał, często prezentując swoje wielorakie muzyczne zdolności. Zresztą nie tylko Sławecki, ale także pozostali dwaj koncertujący tej jesieni na festiwalu organiści – Michał Markuszewski i Krzysztof Urbaniak – tu niejako stawiali swoje pierwsze kroki w organowym świecie i przez lata chętnie wracali, by doskonalić swoje umiejętności i nimi się dzielić. W szczególnie sposób jednak tegoroczna edycja Legnickiego Conversatorium Organo-

Dyrektor artystyczny LCO Michał Sławecki, koncert inauguracyjny

wego miała służyć przedstawieniu artystycznego portretu dyrektora Sławckiego. „Dlatego występowałam w kolejnych koncertach w roli organisty, kompozytora, dyrygenta zespołu” – wyjaśnia.

Koncerty organowe

Rodzajem sentymentalnej podróży, swoistą wizytówką, a jednocześnie zapowiedzią kontynuowania podjętej na początku przez Conversatorium drogi był recital inauguracyjny, brawurowo wykonany przez Michała Sławckiego na organach ewangelickiego Kościoła Mariackiego. Koncepcja koncertu zdawała się wskazywać trzy istotne nurty: historyczną panoramę współczesnej literatury organowej (od Szabelskiego, Bacewicz, Paciorkiewicza, Ebena przez utwory powstałe specjalnie na potrzeby legnickiego festiwalu autorstwa Moryty, Sawy, Pawła Łukaszewskiego czy Sławckiego) z wyraźnymi odwołaniami do tradycji łączyących oba legnickie kościoły – chorału gregoriańskiego i chorału protestanckiego; związek nowego dyrektora artystycznego z legnickim Conversatorium Organowym (i tu pojawił się cały wachlarz osobistych wspomnień – premierowa obec-

w różnych stylach oraz „Sonata” w stylu romantycznym), jak również utwory Blocha („Fantasia per organo”) i Łuciuka (wspomniane już „Preludia Maryjne”). Był to popis wirtuozerii najwyższej próby okraszony subtelną dozą dowcipu (zarówno w rozwiązaniach formalnych, jak i eksperymentów z rejestracją).

Koncert finałowy

Apogeum muzycznych emocji nastąpiło podczas finałowego koncertu, jaki odbył się w legnickiej katedrze. Jego bohaterami byli: zespół Mulierum Schola Gregoriana Clamaverunt lusti z solistką Magdaleną Własnowolską, organista Krzysztof Urbaniak oraz Michał Sławcki w podwójnej roli – kompozytora i dyrygenta. W pierwszej części zabrzmiała IV część „Suity liturgicznej” Petra Ebena, natomiast centrum stanowiło prawykonanie skomponowanego specjalnie na ten wieczór przez Sławckiego „Misterium Christi” na chór gregoriański i organy. Przeżycie zafundowane przez kompozytora i wykonawców określano jako manifestację boskiej mocy w muzycznej interpretacji. Publiczność tłumnie wypełniająca legnicką świątynię była oczarowana: „Wielkie prze-

życie, coś wspaniałego, to młodość raduje serca”. Bo rzeczywiście zarówno kompozycja (majstersztyk formalny i emocjonalny połączenia ducha śpiewu gregoriańskiego i organowych możliwości – co nie powinno aż tak bardzo dziwić, gdyż Sławcki jest wybitnym gregorianistą), jak i perfekcyjne wykonanie przyczyniły się do sukcesu tego przedsięwzięcia.

Warto pamiętać, że MSG Clamaverunt lusti to zespół, który w ciągu swojej pięcioletniej działalności sięgnął po najwyższe laury (jest jedynym polskim zespołem, który zdobył dwie pierwsze nagrody na prestiżowym 59. Międzynarodowym Konkursie Polifonio „Guido d’Arezzo” we włoskim Arezzo w 2011 r.) i przez najbardziej liczących się światowych znawców śpiewu gregoriańskiego (profesorów Johanna Berchmanna, Goeschla, Nino Alabarosę czy Alberto Turco, z którymi

miął przyjemność pracować) wskazywany jest jako wzorcowy intepretator greogriańskiej semiologii.

Przyszłość

Nowy dyrektor artystyczny zapewnia, że w następnej edycji zdarzy się coś wyjątkowego, ale nie może zdradzić szczegółów. Obiecuje natomiast: „Będę się starał każdej kolejnej edycji nadawać nowy, niepowtarzalny rys. Będę również szukał rozwiązań, na które nie wpadli dyrektorzy artystyczni innych festiwali”. Dyrektor legnickiego Centrum Kultury Grzegorz Szczepaniak dodaje, że kolejne plany są bardzo ambitne. „Chcemy, aby Conversatorium było nie tylko wydarzeniem artystycznym, ale także pedagogicznym, naukowym, aby koncertom towarzyszyły inne przedsięwzięcia. Będzie się naprawdę dużo działo! Mówiąc o planach na kolejne lata, przekonuje: – Festiwal to co najlepsze, ma ciągle przed sobą.” ■

¹ Tytuł książki wydanej wspólnie przez LCK i Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w 2011 r. z okazji jubileuszu XXV-lecia Conversatorium.

Fot. H. Wojno

Mulierum Schola Gregoriana Clamaverunt lusti, koncert finałowy

ność „Esquisse per organo” Bacewicz jako obowiązkowego utworu konkursowego podczas pierwszego także występu Sławckiego na festiwalu, prawykonanie przez niego „Souveniru I” Łukaszewskiego, czy wreszcie umieszczenie w programie „Apokryfu” – wyróżnionej w 2001 r. na towarzyszącym Conversatorium konkursie młodzieżowej kompozycji Sławckiego, prawykonanej rok później przez Magdalenę Czajkę, u której twórca utworu studiował organy; wreszcie zapowiedź nowości we własnej, kończącej recital kompozycji „Improwizacji na tematy gregoriańskie na organy” – pierwszy raz wykonanej.

Niemniej ciekawy był drugi koncert wykonany na tym samym instrumencie – popis Michała Markuszewskiego, podczas którego zabrzmiały improwizacje organowe w różnych stylach i formach. „Pomysł ten wynikał z wcześniejszych doświadczeń zdobytych na Legnickich Conversatoriach Organowych” – podkreślał Markuszewski. Zabrzmiały zarówno autorskie kompozycje („Suite française” w stylu francuskiego baroku, „Preludium et fuga pro Organo pleno” w stylu niemieckiego baroku, „3 opracowania chorałowe”